

Raadsinformatiebijeenkomst Eenzaamheid

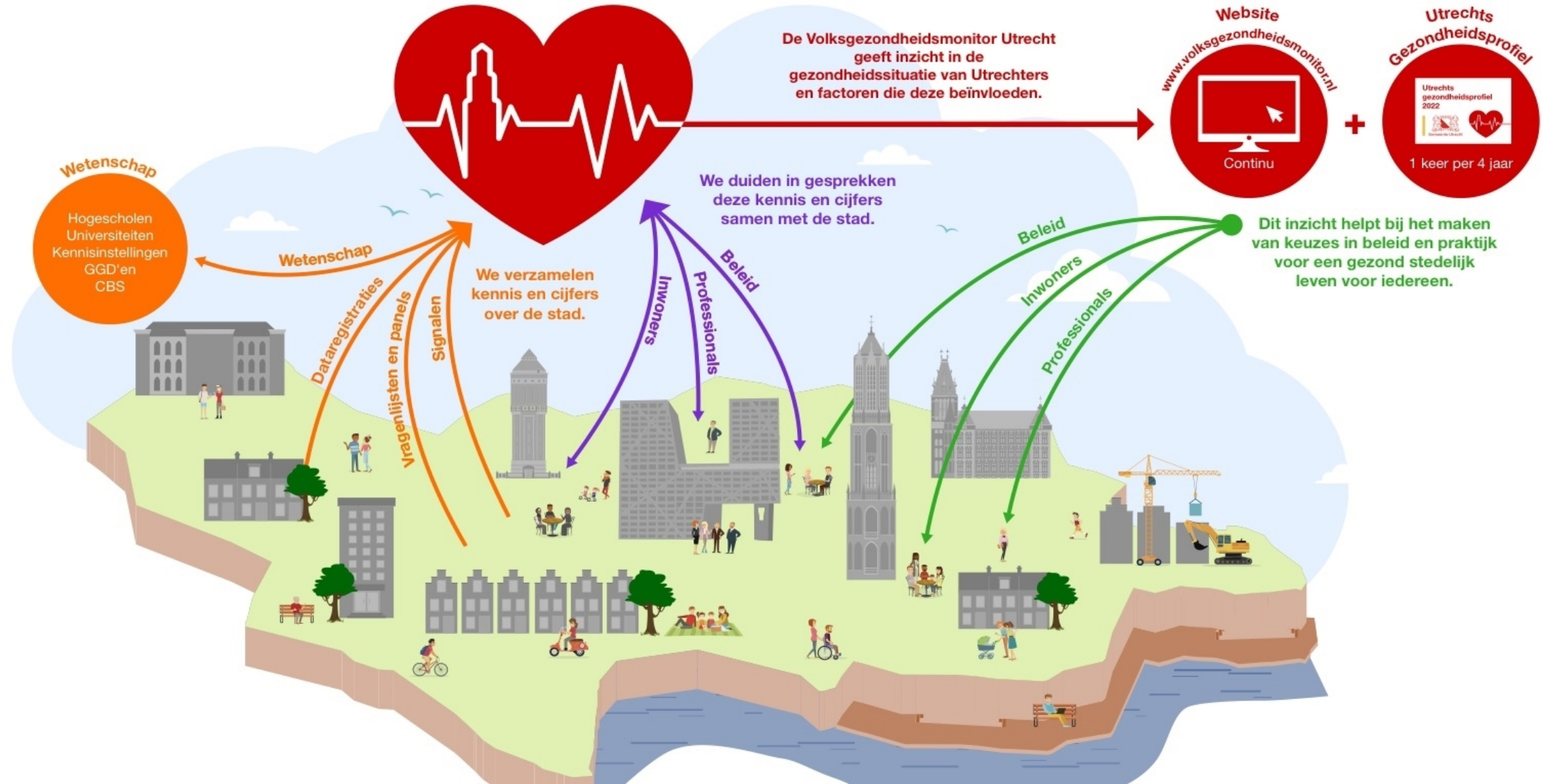

29 november 2022

Daphne van Rhee en Ilse Swinkels

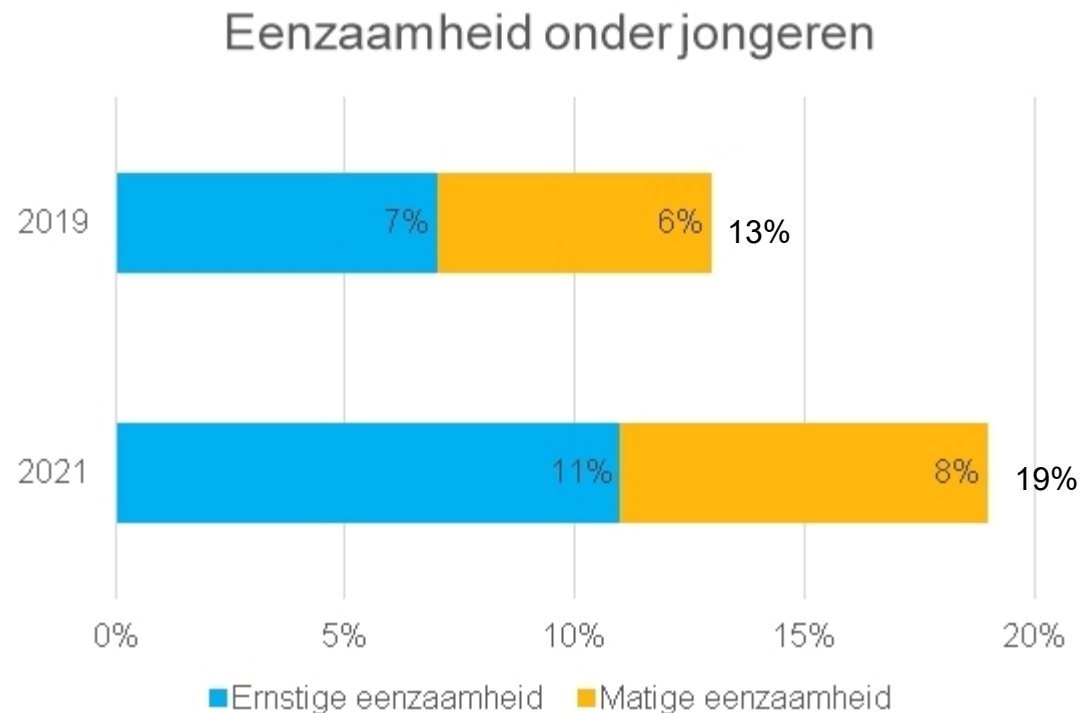
- **Meer aandacht voor jongeren:**
 - Vaak gekoppeld aan mentale gezondheid.
 - Maatschappelijke diensttijd (MDT) biedt mogelijkheden
 - Gemeenten leggen vaak link met cultuurparticipatie
- **Meer aandacht voor specifieke (risico-)groepen:**
 - Ouderen met een migratieachtergrond
 - Mensen met een verstandelijke beperking
- **Meer gebruik willen maken van ervaringskennis**
 - Panel Meetellen wordt als goed voorbeeld gezien
- **Wens vanuit beleid om integraler te werken**
 - Inzicht dringt door dat thema's als armoede, eenzaamheid, mentale gezondheid, zingeving en bestaanszekerheid verweven met elkaar zijn, en idealiter in samenhang aangepakt moeten worden.
 - Sommige gemeenten werken met concept 'positieve gezondheid'
 - Daadwerkelijk integraal beleid en integraal werken (in uitvoering) blijkt lastig
- **Financiering vanuit Rijk mogelijk voor aanpak eenzaamheid (SPUK)**

Volksgezondheidsmonitor Utrecht (VMU)

Ontwikkeling van eenzaamheid onder jeugd in coronatijd

- Matige en ernstige eenzaamheid onder **jongeren** (klas 2 en 4 VO) in 2021 hoger dan in 2019

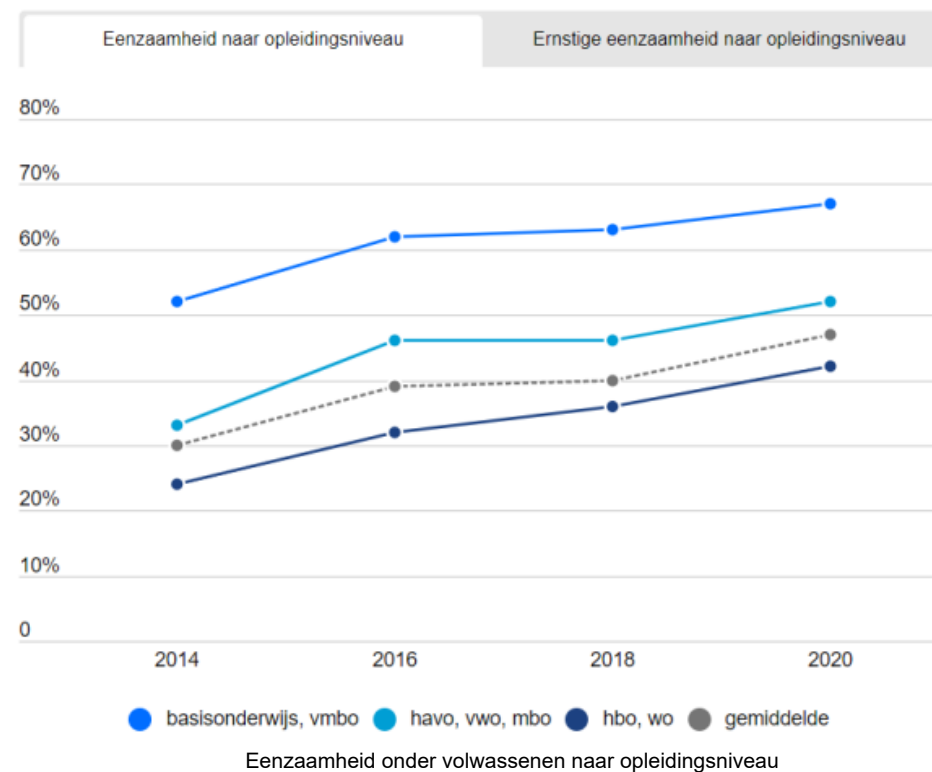
- 71% van de **jongvolwassenen** (16-25 jaar) is (wel eens) eenzaam, 21% voelt zich ernstig eenzaam*

Ontwikkeling van eenzaamheid onder volwassenen in coronatijd

- Toename matige eenzaamheid onder **volwassenen** (18-64 jaar)

- 40% in 2018 → 47% in 2020
- Vooral volwassenen met hbo of wo-opleiding voelen zich in 2020 vaker matig eenzaam
- Maar volwassenen met basisonderwijs of een vmbo-opleiding voelen zich nog steeds vaker eenzaam

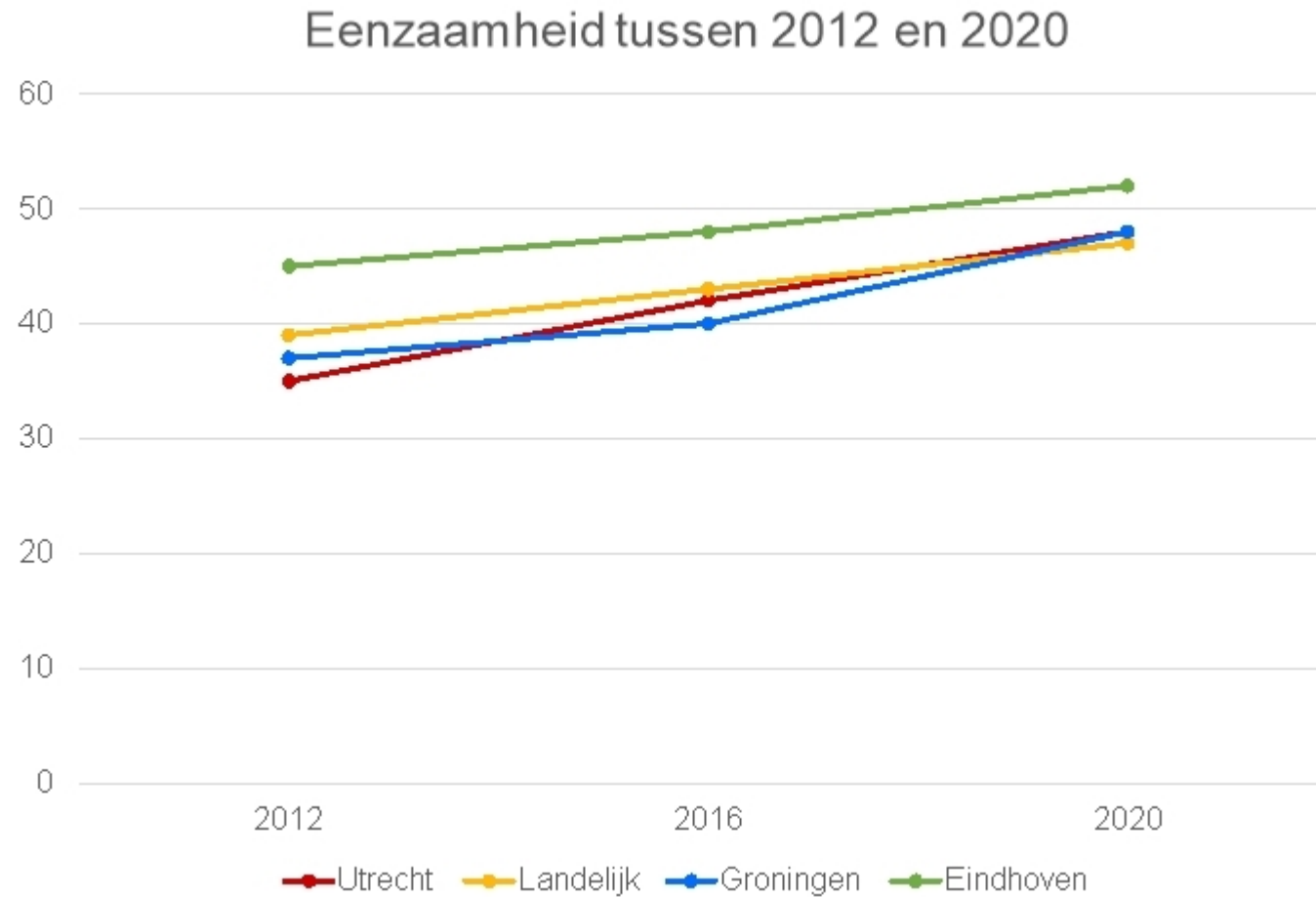
- Ernstige eenzaamheid is sinds 2016 stabiel (11% in 2020)

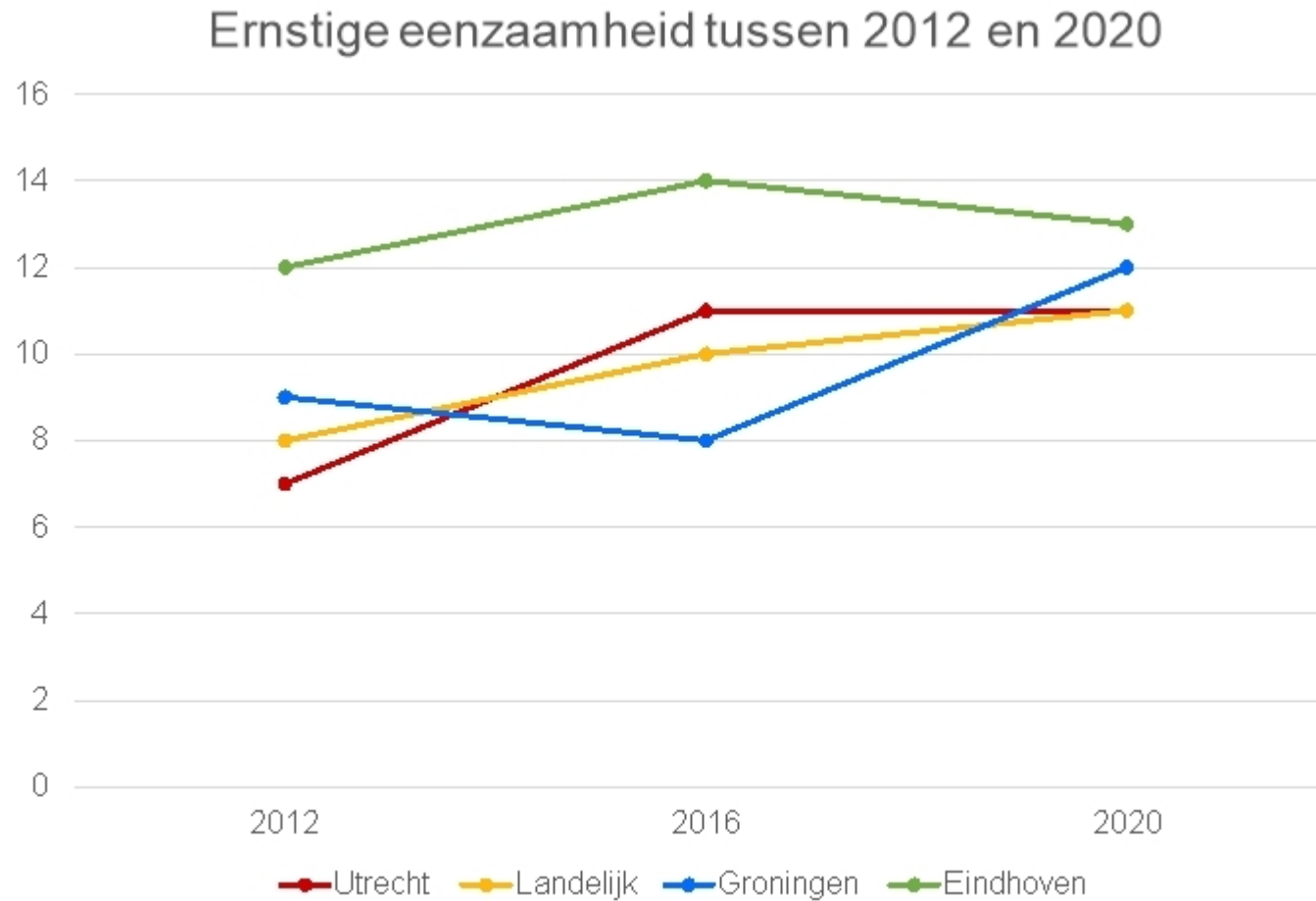
- Eenzaamheid onder **ouderen** is sinds 2016 stabiel: 55% is eenzaam, 13% ernstig eenzaam

Ontwikkeling eenzaamheid

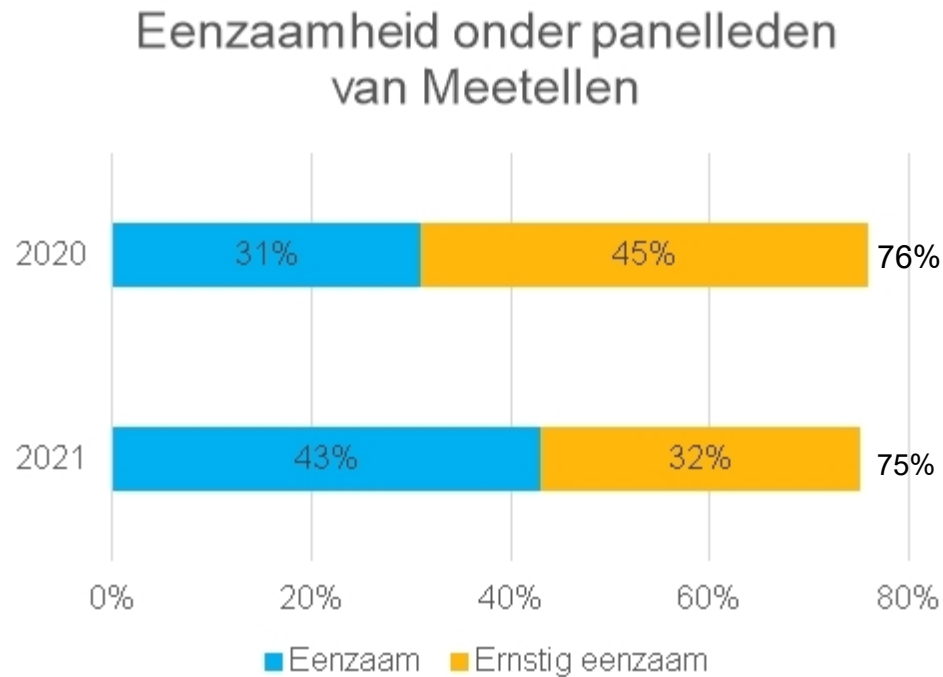

Ontwikkeling ernstige eenzaamheid

Eenzaamheid onder Utrechters in een kwetsbare situatie

- Onderzoek van panel Meetellen: een onderzoeksbureau voor en door mensen die wat extra ondersteuning nodig hebben.

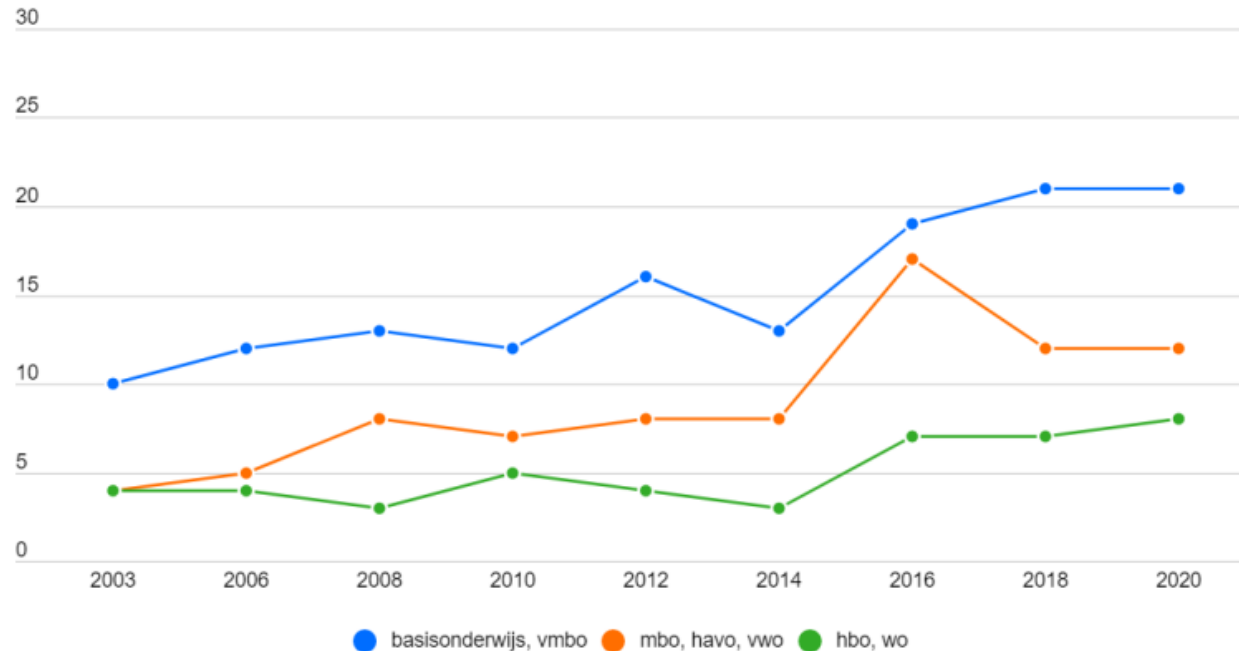
[Ik mis] vooral een beetje intieme contacten. Bijvoorbeeld een diepere vriendschap ofzo. Dus niet zo zeer oppervlakkige contacten van vluchtig contact. Van je ziet elkaar even en het is weer weg. [...] Maar ook de diepgaandere vriendschappen zeg maar. Daar heb ik ook behoefte aan. Dat je onderling dingen met elkaar kan delen en ervaringen kan bespreken. Je het over emoties kan hebben.

Aandacht is nodig voor:

- Utrechters met basisonderwijs of een vmbo-opleiding
 - Verschillen in ernstige eenzaamheid tussen opleidingsgroepen zijn de afgelopen 15 jaar groter geworden
- Utrechters met een (niet-Westerse) migratieachtergrond
- Utrechters die alleen wonen
- Utrechters in een kwetsbare situatie
- 80-plussers
- Jongeren en jongvolwassenen

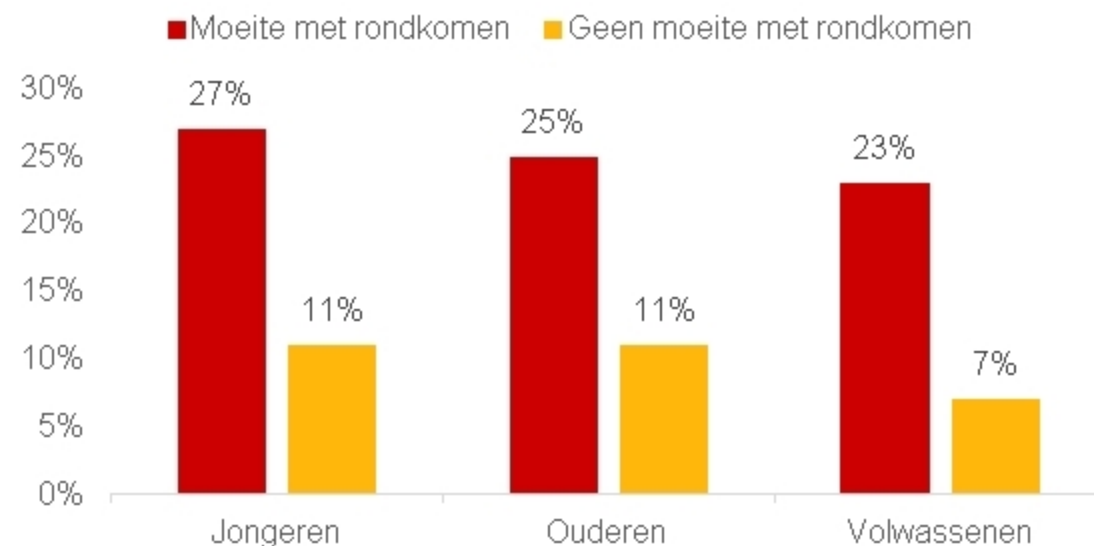
Ernstig eenzaam naar opleiding

Relatie eenzaamheid en armoede

- Utrechters die moeite hebben met rondkomen, zijn vaker ernstig eenzaam dan Utrechters zonder moeite met rondkomen
- Kinderen uit een gezin met een lage welvaart geven vaker aan zich vaak alleen te voelen én hebben minder vaak iemand om mee te praten dan kinderen uit een gezin met hoge welvaart

Voelt zich ernstig eenzaam

Meer weten?

- volksgezondheidsmonitor.nl/leefomgeving/eenzaamheid
 - Cijfers over kinderen, jongeren, jongvolwassenen, volwassenen, ouderen, wijken
 - Speciale uitgaven
 - Utrechts Gezondheidsprofiel 2022: volksgezondheidsmonitor.nl/ugp

Hartelijk dank!

Uitgangspunten Utrechtse aanpak eenzaamheid (2019)

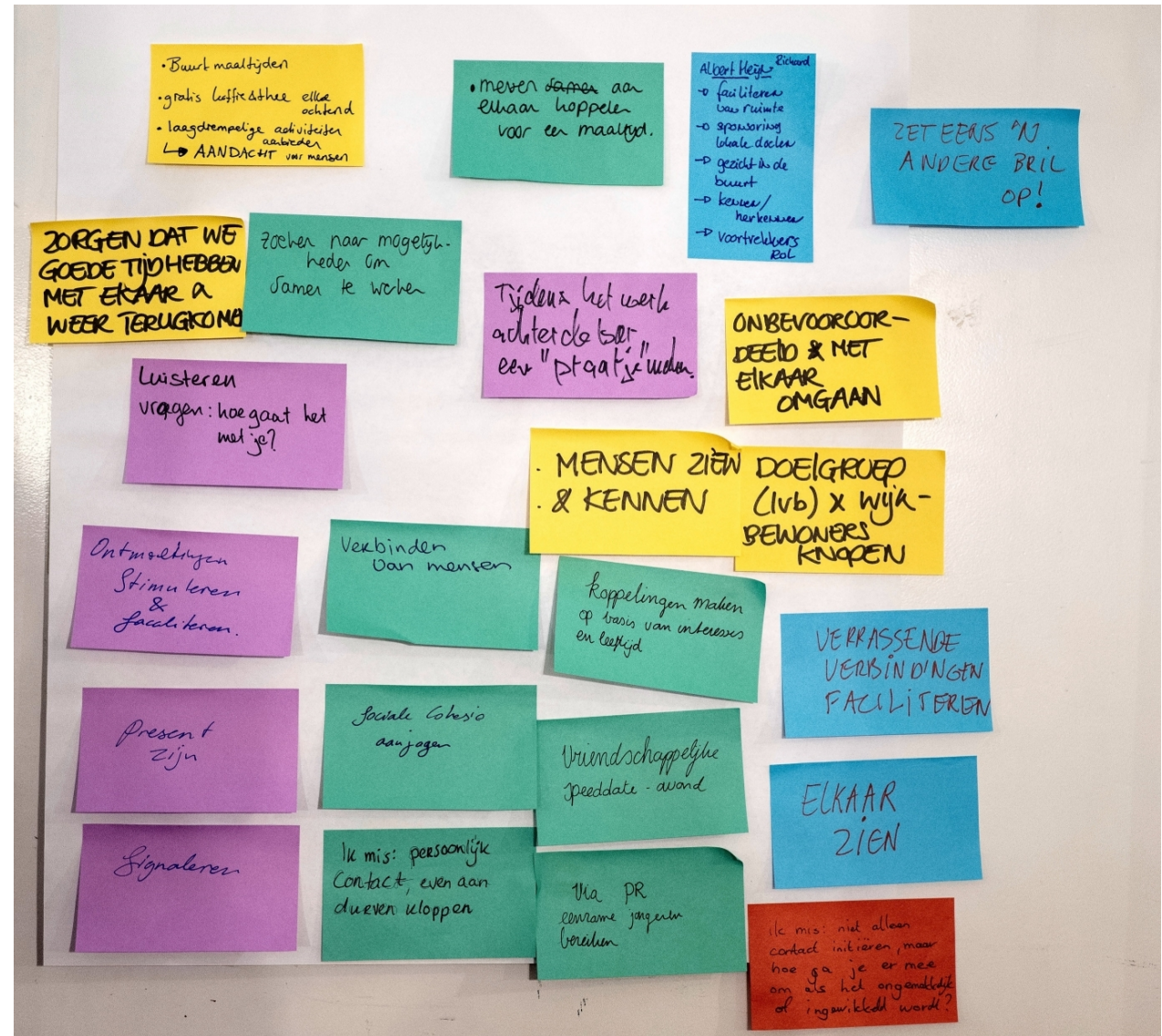
Niet direct meer aanbod, maar:

- Focus op signaleren en toeleiden (ook vanuit de basiszorg)
- Het versterken van de Utrechtse samenleving (zorg- en welzijnsprofessionals zijn ondersteunend)
- Nieuwe partners zoals ondernemers
- Eenzaamheid zien als maatschappelijk probleem
- Kennis over eenzaamheid en informatie over aanbod vergroten
- Vanaf 18 jaar
- Geen specifieke financiering/subsidieregeling

Waarom een netwerkaanpak?

- Complex probleem (leeftijden, oorzaken, type)
- Iedereen nodig (transformatie vraagstuk)
- In onverwachte samenwerking zit de innovatie
- Taboe doorbreken
- Balans tussen kracht van netwerk gebruiken en faciliteren en bijsturen waar nodig
- Van elkaar leren wat werkt

Voorbeelden van resultaten

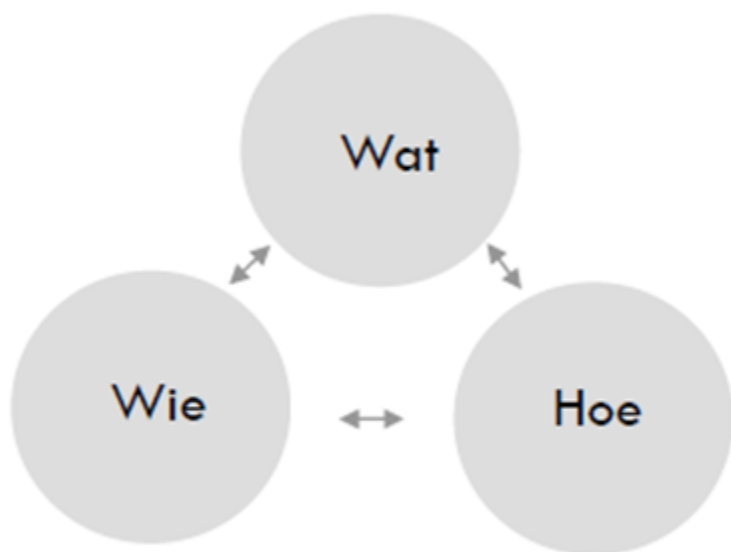

Output:

- 87 partners die intentieverklaring hebben ondertekend
- Sinds 2019 goed bezochte twee jaarlijkse stedelijk netwerkbijeenkomsten (rond de 90 aanwezigen)
- Netwerkcoördinator, website, nieuwsbrief en LinkedIn
- Rond de 200 mensen hebben een training gevolgd en er zijn 5 lezingen gegeven
- Nieuw aanbod zoals Join Us, Danspaleis, handmassage, belmaatjes, theatervoorstellingen
- Nieuwe samenwerkingen: “buurtpacten” eenzaamheid, KLM en verzorgingshuis, Buurteam, Careyn en Thuisgekookt, NS/ProRail gemeente en O Bureau

Hoe monitor je een netwerk aanpak?

Publieke Waarde driehoek

- Publieke waarde: Iedere Utrechter heeft de vaardigheid om te gaan met eenzaamheid
- Wie dragen bij en hoe gaat de samenwerking?
- Welke activiteiten en acties?
- Wat heeft dit opgeleverd? (cijfers, filmpjes, verhalen > gesprek hierover met elkaar)

Zicht op outcome

Eenzaamheidscijfers verbeteren niet

Wat zegt het dat we als Utrecht op het landelijk gemiddelde zitten?

Wie:

- Hoe bepaal je de kwaliteit van een netwerk?
- Wat zijn de randvoorwaarden voor een goed functionerend netwerk?

Wat:

- Verander theorieën explicieter maken

Bijvoorbeeld: waarom zetten we in op trainingen en lezingen? Waarom willen we meer samenwerkingen met partners in de cultuursector? Waarom werken we met bewezen effectieve interventies? etc

Waar staan we nu?

- Netwerk blijkt intrinsiek gemotiveerd en betrokken (continuïteit)
 - Netwerkcoördinatie van gemeente naar partner(s)
 - Urgentie is breder in de samenleving toegenomen
 - Eenzaamheid jongvolwassenen is zichtbaarder en verergerd
 - Meer kennis over eenzaamheid migranten ouderen
-
- Onderzoeken hoe we middelbare scholieren kunnen bereiken
 - Taboe doorbreken gaat een grotere rol spelen > voor jongvolwassenen laten we onderzoeken wat voor acties / campagne bijdraagt

Wat blijft een uitdaging?

- Inwoners met multiproblematiek waar ook eenzaamheid speelt
- Kennis over eenzaamheid bij professionals naast alle andere opgaven
- Inwoners die niet terugveren na coronapandemie
- Normaliseren van eenzaamheidsgevoelens en het gesprek erover
- Ondernemers betrekken zonder te veel losse anonieme signalen waar geen capaciteit voor is

